

ТУРКІ-СЛАВЯН ӘЛЕМІ
ЭТНОТАРИХИ ЖӘНЕ
СОЦИОМӘДЕНИ ДИАЛОГТЫҢ
ҮЛГІСІ РЕТІНДЕ

Алматы 2017

ӘОЖ 391/393
ҚБЖ 635
Т 89

Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
Ғылыми кеңесі (№3 хаттама, 30.10.2017) және
Редакциялық баспа кеңесі
(№2 хаттама, 03.11.2017) шешімімен ұсынылған

4822/ГҚ4 – «Түркі-славян әлемі этноарихи және социомәдени
сұхбаттастықтың үлгісі ретінде» гранттық жобасы негізінде шығарылды

Пікір жазғандар:
ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі,
тарих ғылымдарының докторы, профессор **Кәрібаев Б.Б.**
тарих ғылымдарының докторы, профессор **Дадабаева Г.Р.**

Редакциялық алға:
Хабижанова Г.Б. (жауапты редактор),
Омарбеков Т., Ноғайбаева М.С.

Т 89 **Түркі-славян әлемі этноарихи және социомәдени**
диалогтың үлгісі ретінде: ұжымдық монография / жауапты
ред. Г.Б. Хабижанова. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. –
264 б.

ISBN 978-601-04-2932-1

Монографияда ерте ортағасырдан XIX ғасырға дейінгі аралықты
камтитын түркі-славян қарым-қатынастарының өзекті мәселелері тарихи
контексте қарастырылады. Қарастырылып отырған мәселелер екі суперэт-
ностың біртұтас геосаяси және этномәдени танымын қалыптастырған эт-
никалық, сауда-саттық, саяси және мәдени байланыстарының негізгі
аспектілерін қамтиды. Негізгі концепті түркі-славян диалогының құры-
лымдық потенциалын және осы ерекше қарым-қатынастың тарихи тәжі-
рибесін зерттеуге бағытталған. Ұжымдық монография студенттерге, гума-
нитарлық бағыттағы мамандарға, сондай-ақ көпшілік оқырманға арналған.

ISBN 978-601-04-2932-1

© Ұжымдық монография, 2017
© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2017

МАЗМҰНЫ

КІРІСПЕ	3
I. Түркі-славяндық дискурсы: этноарихи контекстері (Хабижанова Г.Б.)	9
1.1. Түркі және славян халықтарының рухани мәдениетіндегі әлеуметтік-саяси дәстүрлердің қалыптасуы	9
1.2. Тарихи синтез мәселесін зерттеу аясындағы ежелгі түркілік және славяндық мифология	15
1.3. Славян және түркі мифологиясындағы әйел бейнесі	23
1.4. Еуразиялық этномәдени тарихтың парадигмалары	30
1.5. Түркілер мен славяндардың мерекелік дәстүрлерінің тарихы мен ерекшеліктері (Хабижанова Г.Б., Картаева Т.Е.)	34
II. Ежелгі Болгар саяндарының қалыптасуындағы түркілердің рөлі (Омарбеков Т.О.)	46
2.1. Ежелгі түрік Дулолары және Ұлы Болгар славяндары	46
2.2. Ежелгі Еділ болгары және түркілер	63
III. Оғыз-қыпшақ дәуіріндегі түркі және славян халықтарының этникалық, саяси және мәдени байланыстары (Кошымова А.О., Сағинаева А.Н., Южел Муалла)	74
3.1. Оғыздардың ортағасырлардағы Русь елімен әскери-саяси қарым-қатынастарына қатысты мәселелер	74
3.2. Еуразия даласындағы түркі және славян халықтарының өзара байланыстарының кейбір мәселелері (оғыздар тарихы мысалында)	90
3.3. Қоман-қыпшақтарының батысқа миграциясы мен қыпшақ- славян қарым-қатынасы бастаулары тарихынан	106
3.4. Қыпшақ-Русь байланысы: ортақ мәдени құндылықтар	124
3.5. Киев княздігі дәуіріндегі түрік-орыс байланыстары	136
IV. Алтын Орда және Русь (Омарбеков Т., Ноғайбаева М.С.)	159